

Európai
Bizottság

Az Ön szociális biztonsági jogai

Magyarországon

A tájékoztatóban szereplő információkat az EU szociális védelemről szóló kölcsönös tájékoztatási rendszerének (MISSOC) nemzeti kapcsolattartóival szoros együttműködésben állítottuk össze és tettük naprakésszé. A MISSOC hálózatáról további tájékoztatás olvasható a következő címen:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hu&catId=815>

A tájékoztató általánosan ismerteti az egyes országokban alkalmazandó szociális biztonsági előírásokat. Részletesebb információkat a MISSOC egyéb kiadványaiban talál, amelyek a fenti hivatkozásra kattintva érhetők el. Felveheti a kapcsolatot a tájékoztató I. mellékletében felsorolt illetékes hatóságokkal és intézményekkel is.

Az Európai Bizottság, valamint a nevében eljáró személyek nem vállalnak felelősséget az ebben a kiadványban szereplő információk felhasználásáért.

TARTALOMJEGYZÉK

I. fejezet: Általános tudnivalók, szervezet és finanszírozás	5
Általános tudnivalók	5
A szociális védelem szerkezete	5
Finanszírozás	7
II. fejezet: Egészségügyi ellátások.....	8
Mikor jogosult egészségügyi ellátásokra?	8
Finanszírozott ellátások	8
Az egészségügyi ellátások igénybevétele	10
III. fejezet: Táppénz	11
Mikor jogosult táppénzre?	11
Finanszírozott ellátások	11
A táppénz igénybevétele	11
IV. fejezet: Anyasági és apasági ellátások	12
Mikor jogosult anyasági vagy apasági ellátásokra?	12
Finanszírozott ellátások	12
Az anyasági és az apasági ellátások igénybevétele	13
V. fejezet: Rokkantsági ellátások	14
Mikor jogosult rokkantsági ellátásokra?	14
Finanszírozott ellátások	15
A rokkantsági ellátások igénybevétele	15
VI. fejezet: Öregségi nyugdíjak és ellátások.....	16
Mikor jogosult öregségi ellátásokra?	16
Finanszírozott ellátások	18
Az öregségi ellátások igénybevétele	19
VII. fejezet: Túlélő hozzátartozói ellátások.....	20
Mikor jogosult túlélő hozzátartozói ellátásokra?	20
Finanszírozott ellátások	21
A hozzátartozói ellátások igénybevétele	22
VIII. fejezet: Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások	23
Mikor jogosult munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátásokra?	23
Finanszírozott ellátások	23
Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások igénybevétele	24
IX. fejezet: Családi ellátások	25
Mikor jogosult családi ellátásokra?	25
Finanszírozott ellátások	27
A családi ellátások igénybevétele	27
X. fejezet: Munkanélküliség	28
Mikor jogosult munkanélküli-ellátásokra?	28
Finanszírozott ellátások	28
A munkanélküli-ellátások igénybevétele.....	29
XI. fejezet: Minimumjövedelem	30
Mikor jogosult a minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátásokra?	30
Finanszírozott ellátások	31
A minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátások igénybevétele	31
XII. fejezet: Tartós ápolás-gondozás	33
Mikor jogosult tartós ápolás-gondozásra?	33
Finanszírozott ellátások	33

Tartós ápolás-gondozás igénybevétele.....	34
Melléklet: Az intézmények kapcsolattartási adatai és hasznos honlapok.....	35

I. fejezet: Általános tudnivalók, szervezet és finanszírozás

Általános tudnivalók

A magyar szociális biztonsági rendszer védelmet szolgáltat betegség, anyaság, öregség, rokkantság, foglalkozási megbetegedések és sérülések, munkahelyi balesetek, túlélő hozzátartozók, gyermeknevelés és munkanélküliség esetében.

Az összes kockázattal szemben biztosítottak a keresőtevékenységet folytatók és az annak minősülő személyek. Ilyen személyek köre: a munkavállalók (beleértve a közigazgatási szektorba tartozókat), az önálló vállalkozók (beleértve a szövetkezeti tagokat), számos ilyennek minősülő személyi csoport, a jövedelemtámogatásban részesülő személyek, az álláskeresői járadékban, a nyugdíj előtti álláskeresői segélyben részesülő személyek.

Minden olyan személy, aki munkát vállal, automatikusan a társadalombiztosítási rendszer tagjává válik. A munkavégzés megkezdésekor az önálló vállalkozó maga kéri a nyilvántartásba vételét, a munkavállalót pedig munkáltatója veteti nyilvántartásba a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékes területi hivatalánál, illetve, amennyiben szükséges, az illetékes társadalombiztosítási intézményekben. A munkáltató és a munkavállaló egyaránt köteles járulékot fizetni. Azok a személyek, akik önkéntesen csatlakoznak a szociális biztonsági rendszerhez, az illetékes szociális biztonsági intézménnyel megállapodást köthetnek. Egy új törvénynek megfelelően 2010. november 3-tól a második pillér már nem kötelező. 2011. március 1-jéig a törvény választási lehetőséget nyújtott az első és a második pillérben kötelezően biztosítottak számára, hogy maradnak az első pillérben vagy önkéntes alapon kizárólag a második pillérbe tartoznak. Ez utóbbi esetben azok, akik kizárólag a második pillérhez tartoznak, döntésüket követően az első pillér alapján nem szereznek további jogokat, a korábban szerzett jogaikat azonban nem veszítik el. A kötelező rendszer továbbra is elsősorban állami rendszer. Magyarország visszatért a kétpilléres nyugdíjrendszerhez, amely egyrészt a kötelező társadalombiztosítási rendszeren, másrészt önálló megtakarításokon alapul.

A keresőtevékenységet nem végző, lakóhellyel rendelkező személyek 6390 HUF (22 EUR) járulékot fizetnek az egészségügyi kockázatokkal szembeni biztosítási fedezet megszerzéséhez.

A szociális védelem szerkezete

Magyarországon a szociális biztonság öt fő ágból áll. A nyugdíj- és egészségügyi szolgáltatások (beleértve a törvényes munkahelyi baleseti rendszert) a társadalombiztosítás alá tartoznak. A másik három ág a munkanélküli biztosítás, a családtámogatási rendszer és a szociális ellátórendszer.

A magyar társadalombiztosítási rendszer irányítása, szervezete, igazgatása központosított, míg a szociális ellátórendszer decentralizált.

Egészségbiztosítás

Magyarországon egybiztosító modellt alkalmaznak. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma felel az egészségbiztosításért és az egészségügyi szektor felügyeletéért. Az egészségügyi ellátások nyújtását illetően a biztosítók, az egészségpénztárak és az

egészségügyi szolgáltatók tevékenységét a Minisztérium ellenőrzi, amely az egészségbiztosítási szervek eljárásával kapcsolatos panaszokat is kivizsgálja. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) feladatait a központi szervén, illetve 19 megyei egészségbiztosítási pénztárán keresztül látja el. A törvény meghatározza azon jogviszonyok körét, amely alapján automatikusan, kötelező jelleggel az alapjául szolgáló jogviszony keletkezésekor létrejön a biztosított jogviszony. Ezekben az esetekben a munkáltató kötelessége bejelenteni a munkavállalókat az adóhatóság illetékes szervénél, és a bejelentett személyek után a járulékokat megfizetni; e szerv adja át a biztosított jogviszonyra vonatkozó adatokat az illetékes megyei egészségbiztosítási pénztárnak. Az egészségügyi szolgáltatásokat szakosodott egészségügyi szolgáltatóknál, köztük az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral (OEP) szerződéses viszonyban lévő magánszolgáltatóknál lehet igénybe venni.

Nyugdíjbiztosítás:

A törvényes nyugdíjbiztosítási rendszer átfogó reformjára 1997-ben került sor. A rendszer 1998. január 1-jén kezdte meg működését, és két pillérből áll. A megreformált *első pillér* továbbra is egy kötelező állami nyugdíj, amelyet az állam kezel és finanszírozása felosztó-kirovó alapon történik. A nyugdíjbiztosítási rendszer első pillérét az Emberi Erőforrások Minisztériuma felügyeli és az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (ONYF), valamint a megyei kormányhivatalok nyugdíjbiztosítási igazgatóságai kezelik. A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, amely az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság szakosodott szerve, alapvetően a nyugdíjasoknak fizetendő valamennyi nyugellátás kifizetéséért felel (kivéve a második pillért). A kötelező rendszer továbbra is elsősorban állami rendszer. Magyarország visszatért a kétpilléres nyugdíjrendszerhez, amely egyrészt a kötelező társadalombiztosítási rendszeren, másrészt önálló megtakarításokon alapul.

A második pillér megmaradt része 2010. november 3-tól önkéntes, és teljes egészében számos, engedéllyel rendelkező és független magánnyugdíjalap finanszírozza és működteti, amelyek felügyeletét a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete látja el.

2012. január 1-jétől a kordedvezményes öregségi nyugdíj korábbi lehetőségei, a „nők 40 év jogviszonyos idővel” kivételével, kikerültek a nyugdíjrendszerből. A nyugdíjkorhatár előtt igénybe vehető kedvezményes öregségi nyugdíj korábbi lehetőségeit átalakították szociális ellátásokká, az úgynevezett „korhatár előtti ellátássá”, és így már nem minősülnek nyugdíjnak, mint jövedelemhelyettesítő ellátásnak időskorban.

2012. január 1-jétől a nyugdíjkorhatár előtti rokkantsági nyugellátásban részesülő személyek ellátásait átalakították egészségbiztosítási, rokkantsági vagy rehabilitációs ellátássá; a nyugdíjkorhatár után a rokkantsági nyugellátásban részesülő személyek ellátásai öregségi nyugdíjjá alakulnak át.

Munkanélküliségi biztosítás

A munkanélküliség-biztosítás biztosítási alapú, a munkáltató és a munkavállaló által fizetett járulékból fizetik. A foglalkoztatás előmozdítását és a munkanélküliek ellátását aktív és passzív munkaerő-piaci intézkedések is segítik. A munkaközvetítési szolgáltatások minden lakóhellyel rendelkező, köztük az EGT-állampolgárok számára is rendelkezésére állnak, biztosítási jogviszonytól függetlenül. A Nemzetgazdasági Minisztérium felel a munkanélküliség-biztosítási rendszerért. A magyar foglalkoztatáspolitikai rendszer intézményi struktúrája két fő típusra osztható: egyrészt független szervekre, másrészt adminisztratív szervekre. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat a foglalkoztatási rendszer adminisztratív intézménye. Ide tartozik a Nemzeti Munkaügyi Hivatal, a megyei Munkaügyi Központok, a Megyei Munkaügyi Központok helyi kirendeltségei és a Megyei Munkaerő-fejlesztő és Képző Központok. A független

szervek közé tartozik a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács, a Munkaerő-piaci Alap Irányító Testülete és a Regionális Munkaügyi Tanácsok.

Családtámogatási rendszer

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma felel a családi ellátásokért. A családtámogatási rendszer egy egyetemes rendszer, ami azt jelenti, hogy a követelményeknek megfelelő valamennyi állampolgár jogosult annak igénybevételére. Minden állampolgár, akinek gyermeke egy bizonyos életkort még nem ért el, különböző családtámogatási ellátásokra jogosult. A családtámogatási ellátásokat a Magyar Államkincstár és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár működteti és folyósítja.

Szociális segélyezési rendszer

A szociális segélyezési rendszert a helyi önkormányzatok kezelik. A különböző szociális segélyezési ellátásokat a helyi önkormányzatok nyújtják. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma felel a felügyeletért.

Finanszírozás

Az egészségügyi ellátások finanszírozása az Egészségbiztosítási Alapból történik. Az Egészségbiztosítási Alap bevételei a kötelező egészségbiztosítási járulékokból és az adókból származnak. Az egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettség mind a munkavállalóra, mind a munkáltatóra kiterjed. A munkavállaló a bruttó kereset 7%-át fizeti be. A munkáltatók szociális hozzájárulási adó fizetésére kötelezettek, amelynek az éves bevételi része az Egészségbiztosítási Alapot illeti, a központi költségvetési törvénynek megfelelően. Járulékfizetési felső határ nem létezik. A járulékokat az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal szedi be. A kiegészítő tevékenységet folytató önálló vállalkozóknak vagy azok társas vállalkozásainak és az egyéb módon biztosítással nem rendelkező vagy nem jogosult személyeknek egészségügyi szolgáltatási járulékot kell fizetniük, ha egy éve folyamatosan Magyarországon tartózkodnak. Néhány kivételtől eltekintve az eltartott családtagok, illetve házastársaik szintén kötelesek egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni.

A nyugdíjbiztosítási rendszer kötelező első pillérét a járulékokból és a szociális hozzájárulási adóból származó éves bevételnek a központi költségvetési törvényben meghatározott részéből fedezik, míg az önkéntes magánnyugdíjrendszert kizárólag a járulékokból finanszírozzák. A nyugdíjbiztosítási rendszer első pillére esetében az egyéni járulékoknál fizetési felső határ van érvényben, míg a munkáltatói járulékoknál nincs felső határ.

A munkanélküli ellátás rendszere szintén biztosításalapú, felosztó-kirovó rendszer.

A családtámogatási ellátásokat a központi költségvetésből fizetik.

Az állami szociális segélyezés nem járulékalapú, jövedelemfüggő rendszer, amelyet részben a központi költségvetésből (80-95%), részben pedig a helyi önkormányzatok saját költségvetéséből finanszíroznak (5-20%).

II. fejezet: Egészségügyi ellátások

Mikor jogosult egészségügyi ellátásokra?

Az egészségbiztosítási rendszer ellátásaira a személyek két kategóriája jogosult:

- a biztosítottak, azaz a fenti jogszabály alapján járulékfizetésre kötelezett személyek, pl. a munkavállalók, köztisztviselők, közalkalmazottak, szolgálati jogviszonyban és munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személyek, egyéni és társas vállalkozók, egyházi személyek, szövetkezeti tagok. E személyek az egészségbiztosítás valamennyi (pénzbeli és természetbeni, baleseti) ellátására jogosultak. A biztosítottak körébe tartoznak még az álláskeresői támogatásban részesülő személyek, akik az ellátás után nyugdíjjárulékot fizetnek; e személyek mindazonáltal nem jogosultak pénzbeli ellátásokra;
- az egészségügyi szolgáltatásra jogosult személyek, azaz többek között a kiskorúak, a diákok, a nappali tagozatos hallgatók, a nyugdíjasok, a rájuk irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött alacsony jövedelmű személyek, az egészségbiztosítás pénzbeli anyasági ellátásaiban és a szociális ellátórendszer ellátásaiban részesülő személyek, bennlakásos intézményekben személyes ápolást igénybevevő személyek, valamint az egészségügyi szolgáltatási járulék fizetésére kötelezettek. Ezeket a személyeket kizárólag az egészségbiztosítás természetbeni ellátásai illetik meg.

Finanszírozott ellátások

Orvosi ellátások

Minden biztosított és egészségügyi ellátásra jogosult személy jogosult az állapota által megkövetelt teljes körű egészségügyi ellátásra. Az orvosi ellátás Magyarországon fő szabályként ingyenes. Amennyiben az ellátást beutaló nélkül vagy a beutalási rendtől eltérően veszi igénybe, illetve ha az egészségügyi szolgáltató által beosztott orvos helyett másik orvost igényel, a biztosítottaknak kell fizetnie az ellátás költségeit. Létezik önrészfizetési kötelezettség – pontosabban térítési díj – a gyógyszerek és a gyógyászati segédeszközök tekintetében.

Gyógyszer

Kórházi ápolás esetén a gyógyszerek ingyen hozzáférhetők. A járóbeteg ellátásban az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) normatív és adott esetben kiemelt vagy emelt támogatást nyújt a támogatási listába felvett készítmények vényre történő kiváltásakor. A támogatási listába való felvétel szabályait miniszteri rendelet határozza meg:

- normál támogatási kategóriák: 80%, 55%, 25% (kórházi ápolás során adott gyógyszerek esetén a gyógykészítménynek szerepelnie kell a támogatási listán legalább 0% támogatással);
- az emelt támogatás (90%, 70%, 50%) és a teljes (100%) támogatás visszatérítése konkrét terápiás javaslatokhoz van kötve. A támogatás mértéke a betegség súlyosságától függően eltérő lehet. Bizonyos krónikus vagy más súlyos betegségek esetén a támogatás 100%, de ilyen esetekben 300 HUF (1,05 EUR) összegű dobozdíjat kell fizetni.

Fogászati ellátás

A fogmegtartó kezelések Magyarországon általános vizitdíjfizetés mellett vehetők igénybe. Ezen túlmenően teljes körű ingyenes fogászati ellátásra jogosultak a 18 év alattiak; az ellátásért vizitdíjat fizetnek a közép-, illetve felsőfokú oktatási intézményben tanulók, a 60 év feletti személyek és a várandós nők (a terhesség megállapításától a gyermek születését követő 90 napig). Fogászati ellátás esetén az ellátáshoz kapcsolódó technikai költségeket a biztosítottnak kell megtérítenie. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral kötött megállapodásnak megfelelően a jogosult személyek számára a szociális biztonsági rendszer kizárólag a sürgősségi fogászati ellátásokat téríti meg.

Megelőző ellátások, szűrések

Valamennyi, egészségügyi ellátásra jogosult személy a kötelező egészségbiztosítás keretében a betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló szűrővizsgálatokat életkorcsoportonként meghatározott feltételek mellett, meghatározott gyakorisággal veheti igénybe. A szűrővizsgálatokat a beteg és kezelőorvosa egyaránt kezdeményezheti, a népegészségügyi célú, célzott szűrővizsgálatok személyes behíváson alapulnak. A szűréseken való részvétel – néhány kivételtől eltekintve – önkéntes, tekintettel arra, hogy az érintett személy saját érdekét szolgálja. A prevenciós tevékenység legtöbbje a háziorvos feladatkörébe tartozik.

Szerepet kapnak a védőnők is a szűrővizsgálatokról szóló tájékoztatásban, illetve az iskolai egészségügyi ellátást végző szolgáltatók is; bizonyos vizsgálatok a szakellátást végző szolgáltatók feladatát képezik. A megelőző ellátások hatékonyságának biztosítása érdekében jogszabály egyes egészségügyi ellátások térítésmentességét szűrővizsgálaton való részvételhez kötheti, sőt, a szűrővizsgálat elmulasztása esetén az említett ellátások igénybevételét önrész megfizetéséhez is kötheti. A szűrővizsgálatok mentességet élveznek a vizitdíjfizetés alól.

Megelőzés céljából 2012. január 1-jétől tilos a dohányzás minden zárt légtérű nyilvános helyen, beleértve a munkahelyeket, az éttermeket, a bárakat és kávéházakat, kivéve a már létező, dohányzásra kijelölt külön helyiségeket.

Otthoni szakápolás

Az otthoni szakápolás olyan ellátási forma, amely a kórházi kezelések számának csökkentését, illetve a humánusabb ellátást célozza meg. Ennek keretében a biztosított az OEP-pel szerződésben álló, otthoni szakápolást végző szolgáltatóktól vehet igénybe kezelést. Ez az ellátás akkor támogatott, ha szakorvos rendel el. Az ellátás időtartama az otthoni szakápolás rendszerében nem haladhatja meg az adott betegség miatt szükséges kórházi ápolás időtartamát.

Kórházi ellátás

A fekvőbeteg szakellátást különböző intézménytípusok nyújtják, úgymint intézetek (krónikus betegekkel foglalkozó, rehabilitációs vagy ápolási intézetek), kórházak, országos intézetek (szakellátást nyújtó intézetek), egyetemi klinikák és napközbeni ellátást biztosító kórházak.

A kórházba felvett beteg, aki az egészségi állapota által megkövetelt ellátásban részesül, a következő ellátások igénybevételére jogosult, amelyek a kórházi napidíjban benne vannak:

- a betegség megállapításához szükséges vizsgálatok;
- az orvos előírása szerinti gyógykezelés, ideértve a sebészeti beavatkozásokat, az annak során felhasznált gyógyászati anyagokat, protetikai eszközöket;
- gyógyszerek, vérkészítmények, kötszerek, gyógyászati segédeszközök;
- a gyógykezeléshez szükséges ápolás;
- életvezetési és diétás tanácsadás;
- étkezés, orvos által rendelt diéta részeként;
- a rendelkezésre álló, az ellátás szakmai és etikai követelményeinek megfelelő színvonalú intézményi elhelyezés arra az időtartamra, amíg ez az ellátás az egészségi állapothoz kapcsolódóan indokolt.

A beteg jogosult továbbá a számára rendelt végleges gyógyászati segédeszköz árához nyújtott egészségbiztosítási támogatásra, illetve a gyógyászati segédeszköz javítási és kölcsönzési díjához nyújtott támogatásra is. A kórházakban, klinikákon az ellátás módja többféle lehet, a benntartózkodás mellett diagnosztikai, gyógykezelési, rehabilitációs vagy ápolási célú ellátás. Ezek szolgáltathatók folyamatosan vagy időszakosan; lehet szó egyszeri vagy kúraszerű beavatkozásról, amelyet meghatározott ideig még megfigyelés is követhet. Vannak olyan betegségek, amelyek gyógykezelése várólista szerint vehető igénybe; ilyen esetekben a beteg a megállapított sorrendben jogosult az ellátásra. A várólisták hozzáférhetőek az egészségügyi szolgáltatók honlapján. Állapotrosszabbodás esetén új vizsgálatok elvégzése indokolt, amelyek eredményétől függően a várólista módosulhat.

Gyógyászati segédeszközök

A törvény meghatározza a gyógyászati segédeszközök támogatásának szabályait. A támogatott gyógyászati segédeszközökkel kapcsolatos információkat az Országos Egészségbiztosítási Pénztár közleményben hirdeti ki. A támogatással igénybe vehető gyógyászati segédeszközök vénykötelesek. A biztosítottaknak nyújtott támogatás összegét az ár százalékos arányában (98/90/80/70/60/50 vagy 45%) állapítják meg. A legmagasabb támogatási kategóriába tartozó gyógyászati segédeszközök esetén az 5000 HUF (18 EUR) összeget meghaladó hozzájárulást az Országos Egészségbiztosítási Pénztár viseli.

Az egészségügyi ellátások igénybevétele

Az szerződött orvos szabadon megválasztható. A betegeknek egy háziornosnál kell regisztráltatniuk magukat. Nincsenek földrajzi korlátozások. A betegek évente egyszer (illetve indokolt esetben többször) válhatnak orvost.

Az egészségügyi alapellátásokat az OEP-pel szerződésben álló egészségügyi szolgáltatóknál lehet igénybe venni. A biztosítottakat az alapellátás keretein belül megilleti a szabad orvosválasztás joga. A járóbeteg-, illetve fekvőbeteg-ellátást a bejelentett lakóhely vagy tartózkodási hely szerint ellátásra kötelezett szolgáltató nyújtja. Amennyiben a beutaló orvos a háziornos, akkor annak telephelye, illetve székhelye szerint ellátásra kötelezett egészségügyi szolgáltatóhoz kell a beteget utalni.

III. fejezet: Táppénz

Mikor jogosult táppénzre?

Táppénzre jogosultak a keresőképtelenné vált biztosítottak. Táppénzre jogosult továbbá az az anya, aki beteg gyermekét ápolja.

Finanszírozott ellátások

A bruttó napi kereset 70%-át kitevő távolléti díjat, betegszabadságot évente legfeljebb 15 munkanapon át a munkáltató fizeti. A számítás alapja a napi átlagos bruttó jövedelem (kivéve veszélyeztetett terhesség esetén).

A táppénz maximum egy évre jár a biztosítási jogviszony fennállásának tartama alatt. A táppénz összege a napi bruttó átlagkereset 60%-a, amely nem haladhatja meg a bruttó minimálbér kétszeresét (156 000 HUF (547 EUR)).

A táppénz igénybevétele

A keresőképtelenséget orvosi igazolással kell tanúsítani. Erre vonatkozóan nincs hivatalos időkorlát. Az adott személynek rendszeres felülvizsgálaton kell részt vennie (ezt az orvos dönti el).

A táppénzt a megyei kormányhivatalok egészségbiztosítási szolgálata 30 napon belül, illetve a társadalombiztosítási kifizetőhely a fizetésnapon folyósítja. (100 munkavállalónál többet foglalkoztató munkáltató köteles társadalombiztosítási kifizetőhelyet létrehozni).

IV. fejezet: Anyasági és apasági ellátások

Mikor jogosult anyasági vagy apasági ellátásokra?

Terhességi-gyermekágyi segély

Terhességi-gyermekágyi segély annak a nőnek jár, aki a gyermek születését megelőző két évben legalább 365 napon keresztül az egészségbiztosítás szempontjából biztosítottak minősült, és:

- a biztosítás időtartama alatt (például a munkaviszony fennállása alatt);
- biztosítás megszűnését követő 42 napon belül;
- baleseti táppénz folyósítása alatt a biztosítás megszűnését követő 42 napon belül (vagy a folyósítás megszűnését követő 28 napon belül);
- táppénz folyósítása alatt a biztosítás megszűnését követő 42 napon belül (vagy a folyósítás megszűnését követő 28 napon belül).

Ha e feltételek a gondozásba vétel napján fennállnak, a segély jár annak a nőnek is, aki a csecsemőt örökbefogadási szándékkal vette nevelésébe. Ebben az esetben a terhességi-gyermekágyi segély a gondozásba vétel napjától a szülési szabadság még hátralévő idejére jár.

Nem jár terhességi-gyermekágyi segély annak a biztosítottak, aki:

- a szülési szabadság ideje alatt a teljes keresetét megkapja, arra az időre, amelyre a teljes keresetben részesül,
- bármilyen jogviszonyban díjazás – kivéve a szerzői jogi védelem alatt álló alkotásért járó díjazást és a személyi jövedelemadó alól mentes tiszteletdíjat – ellenében munkát végez, vagy hatósági engedélyhez kötött keresőtevékenységet folytat.

Amennyiben a biztosított személy a keresetét a szülési szabadság ideje alatt részben megkapja, csak az elmaradt keresete után illeti meg a terhességi-gyermekágyi segély.

Anyasági támogatás

Anyasági támogatás a következőknek jár: gyermeket szülő, Magyarországon jogszerűen tartózkodó nők; örökbefogadó szülők; gyámok vagy az anya halála esetén az apa. Nem jár anyasági támogatás, ha a szülők a gyermek születését megelőzően nyilatkozatban hozzájárultak a gyermek örökbefogadásához; a gyámhatóság jogerős határozata alapján elhelyezett újszülött gyermek gyermekvédelmi gondoskodásban részesül.

Finanszírozott ellátások

Terhességi-gyermekágyi segély

A terhességi-gyermekágyi segély a szülési szabadság ideje alatt, maximum 168 napig illeti meg a szülő nőket. A szülési szabadság maximális időtartama 24 hét lehet, amelyet úgy kell kivenni, hogy ebből négy hét lehetőleg a szülés várható ideje elé essen. A terhességi-gyermekágyi segély összege a szülési szabadság kezdő napját megelőző naptári évben keresett napi átlagjövedelem 70%-a. Ez az összeg a szülési

szabadság időtartama alatt illeti meg azt az anyát vagy azt a gyermeket örökbe fogadni szándékozó nőt, aki a fent részletezett feltételeknek megfelel.

Az ellátáshoz kapcsolódó néhány sajátosság:

- a terhességi-gyermekágyi segély folyósításának idejét a nyugdíjjogosultsághoz szükséges szolgálati időként kell figyelembe venni;
- az egészségbiztosítás egészségügyi szolgáltatásaira (például járóbeteg-szakellátásra vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátásra) a biztosított személyeken túl jogosultak azok is, akik terhességi-gyermekágyi segélyben részesülnek;
- a gyermektartásdíj fizetésére köteles, valamint az egészségbiztosítási ellátást jogalap nélkül felvevő személyek terhességi-gyermekágyi segélyéből 33% vonható le;
- nem köteles költségtérítést fizetni az a hallgató, aki az állami felsőoktatási intézményekben az adott félév (oktatási időszak) első napján terhességi-gyermekágyi segélyben részesül, és alapképzésben, kiegészítő alapképzésben, szakirányú továbbképzésben vagy akkreditált iskolai rendszerű felsőfokú szakképzésben vesz részt.

Anyasági támogatás

Az anyasági támogatás egy egyszeri átalányjuttatás, amely az öregségi nyugdíjminimum összegének 225%-a, illetve ikrek esetében gyermekenként annak 300%-a.

Az anyasági és az apasági ellátások igénybevétele

Az anyasági támogatás kifizetésének feltétele a terhesség alatt legalább négy (koraszülés esetében egy) vizsgálaton való részvétel vagy a szülést követő 180 napon belül az örökbefogadásra vagy a gyámságra vonatkozó jogerős döntés. A magyarországi lakóhely igazolását a kérelemmel együtt kell benyújtani.

V. fejezet: Rokkantsági ellátások

Mikor jogosult rokkantsági ellátásokra?

2011 végén a Parlament új törvényt fogadott el a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól. Az új törvény célja, hogy a megmaradó és fejleszthető képességeik alapján biztosítsa a megváltozott munkaképességűek társadalomba való visszailleszkedését, foglalkoztatását és foglalkoztatás-központú rehabilitációját. A törvény ezen felül szabályozza a kieső jövedelem pótlását is. A megmaradó munkaképességeket állítja a középpontba, és célja, hogy visszavezesse a megváltozott munkaképességű személyeket a munkaerőpiacra.

Az új szabályok értelmében a korábbi rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, rehabilitációs járadék, rendszeres szociális járadék, átmeneti járadék és bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka 2012. január 1-jétől kezdődően nem állapítható meg. Helyettük egy újonnan kialakított és összetett értékelési módszer alapján újfajta ellátásokat ítélnék meg.

Megváltozott munkaképességű személyek ellátásai

Az a személy jogosult a megváltozott munkaképességű személyek ellátására, aki:

- megállapított egészségi állapota 60% vagy kevesebb, és
- az igénylés benyújtását megelőző 5 évben legalább 1095 napon át biztosított volt,
- keresőtevékenységet nem végez és
- rendszeres pénzellátásban nem részesül.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátása kétféle ellátást foglal magában:

- a személy **rehabilitációs ellátásra** jogosult, ha a rehabilitációja lehetséges. A rehabilitációs ellátás a rehabilitációhoz szükséges időszakra, de legfeljebb az ellátás nyújtásának megkezdésétől számított 3 évig nyújtható.
- egy megváltozott munkaképességű személy **rokkantsági ellátásra** jogosult, ha rehabilitációja nem javasolt; vagy ha rehabilitációja nem lehetséges, vagy ha a személy öt éven belül eléri a nyugdíjkorhatárt.

A megváltozott munkaképességűek ellátásai egészségbiztosítási ellátásnak minősülnek.

Finanszírozott ellátások

Megváltozott munkaképességű személyek ellátásai

Az összeg alapja a havi átlagjövedelem, összege pedig a minimálbér meghatározott százaléka.

Rehabilitációs ellátás:

- olyan személyek esetén, akik rehabilitációja belátható időn belül lehetséges:
 - Összege: a havi átlagjövedelem 35%-a;
 - Minimuma: a minimálbér 30%-a;
 - Maximuma: a minimálbér 40%-a;
- olyan személyek esetén, akik állandó rehabilitációra szorulnak:
 - Összege: a havi átlagjövedelem 45%-a;
 - Minimuma: a minimálbér 40%-a;
 - Maximuma: a minimálbér 50%-a.

A rokkantsági ellátás az egészségi állapotról szóló döntésnek és a rehabilitáció lehetőségének megfelelően változik:

- Összege: a havi átlagjövedelem 40-70%-a;
- Minimuma: a minimálbér 30-55%-a;
- Maximuma: a minimálbér 45 vagy 150%-a.

A rokkantsági ellátások igénybevétele

A jogosultságot a rehabilitációs hatóság állapítja meg, ehhez multidiszciplináris vizsgálatot (úgynevezett „komplex minősítést”) végez az igénylő egészségi állapotának és rehabilitálhatóságának megállapítására.

2012. január 1-jétől a megváltozott munkaképességűek ellátásai költségmentesen igényelhetők a megfelelő nyomtatványokon vagy elektronikus űrlapokon az igénylő lakóhelye szerinti megyei kormányhivatal újonnan megalakult rehabilitációs szakigazgatási szerveinél.

A rehabilitációs szakigazgatási szerv személyes megjelenésre kötelezheti a kérelmezőt a komplex minősítés érdekében. Ennek megtagadása esetén az eljárás megszűnhet.

A komplex minősítés során a rehabilitációs szerv megvizsgálja a kérelmező egészségi állapotát és hogy az illető rehabilitálható-e. Ez utóbbi esetben rehabilitációról szóló döntést bocsát ki.

A rokkantsági és a rehabilitációs ellátásokat a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság folyósítja.

VI. fejezet: Öregségi nyugdíjak és ellátások

Mikor jogosult öregségi ellátásokra?

A magyar nyugdíjrendszer átfogó reformjára 1997-ben került sor. Az új nyugdíjrendszer két fő pillérre épül:

- 1998 és 2010. november között:
 - az első pillér járulékokból finanszírozott, kötelező felosztó-kirovó, a társadalombiztosítási rendszer részét képező nyugdíjbiztosítás, amelynek működtetéséért az Emberi Erőforrások Minisztériuma, adminisztrációjáért pedig az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság a felelős. A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság felel az első pillérbe tartozó összes nyugellátás és a nyugdíj típusú ellátások folyósításáért.
 - a második pillér a kötelező tőkefedezeti magánnyugdíj rendszer, számos magánnyugdíjbiztosító pénztár működtetésével, amelyek felügyeletét a Nemzetgazdasági Minisztérium látja el.
- 2010. november 3. után a kötelező nyugdíjrendszer állami rendszerré vált. Magyarország visszatért a kétpilléres nyugdíjrendszerhez, amely egyrészt a kötelező társadalombiztosítási rendszeren, másrészt önkéntes nyugdíjmeztakarításokon alapul.

Öregségi nyugdíjra azok a személyek jogosultak, akik elérték a törvényben meghatározott nyugdíjkorhatárt, és a szükséges szolgálati időt megszerezték. A nyugdíjkorhatár 2009-ben a férfiaknál és a nőknél is 62 év volt. A nyugdíjkorhatár 2010-től fokozatosan emelkedik (korosztályonként fél évvel), így 2022-re az 1957-ben és az azt követő években születettek esetében eléri a 65 évet. Az ezen emelkedéssel érintett első személyek az 1952-ben születettek.

Születési évtől függően a nyugdíjkorhatár a következő:

Születési év	Nyugdíjkorhatár
1952. január 1-je előtt	62
1952	62,5
1953	63
1954	63,5
1955	64
1956	64,5
1957 és azt követően	65

Az öregségi nyugdíj megállapítható akkor is, ha az adott személy még keresőtevékenységet folytat, jogszabályban meghatározott felső jövedelemhatárig. 2007. április 1-től kötelezően a keresőtevékenységet folytató nyugdíjasok keresetük után nyugdíjjárulékot fizetnek. 365 nap szolgálati (biztosítási) idő után nyugdíjuk a járulékalapot képező havi átlagjövedelem összegének 0,5%-ával emelkedik.

A 2012. január 1-jén életbe lépett új szabályok értelmében a törvényes nyugdíjbiztosítási rendszer által nyújtott ellátások az öregségi nyugdíjak (csak a nyugdíjkorhatár után), a 40 év jogosultsági idővel rendelkező nők és a túllévő hozzátartozói ellátások.

Korhatár előtti nyugdíj

Életkortól függetlenül az úgynevezett „nők 40 év jogosultsági idővel” elérhető azon nők számára, akik legalább 40 év jogosultsági időt szereztek és nem folytatnak keresőtevékenységet. A jogosultsági időbe beleszámít a keresőtevékenység időszaka, illetve az az időszak, amelyben a nő terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben és gyermeknevelési támogatásban vagy ápolási díjban részesült. A gyermekneveléshez kapcsolódó, az előzőekben említett ellátások folyósítási időszakán felül legalább 32 évi keresőtevékenység, illetve ápolási díj folyósítása esetén 30 évi keresőtevékenység szükséges. A legalább 5 gyermeket nevelő nők esetében a háztartásban nevelt minden gyermek után 1 évvel, de legfeljebb 7 évvel csökken a jogosultsági idő.

2012. január 1-jétől a korábbi karkedvezményes öregségi nyugdíjellátásokat, a „nők 40 év jogosultsági idővel” kivételével, „korhatár előtti ellátások” néven összevonták. Az alábbiak jogosultak ezekre a korhatár előtti ellátásokra:

- akik 2011. december 31. előtt teljesítették az előrehozott öregségi nyugdíjhoz vagy a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjhoz kapcsolódó, korhatárra és szolgálati időre vonatkozó feltételeket;
- 1953-ban született nők, akik betöltötték 59. életévüket és akik legalább 37 év szolgálati idővel rendelkeznek a korhatár előtti ellátások kezdő dátuma, de legkésőbb 2012. december 31. előtt;
- akik jogosulttá váltak a veszélyes munkakörülmények miatti korábbi karkedvezményes öregségi nyugdíjra a korhatár előtti ellátások kezdő dátuma, de legkésőbb 2012. december 31. előtt;
- akik jogosulttá váltak a bányásznyugdíjra 2011. december 31. előtt;
- akik jogosulttá váltak a művészeti öregségi nyugdíjra 2011. december 31. előtt;
- akiknek a munkaviszonya 2012. január 1-je előtt megszűnt és bizonyos feltételekkel jogosulttá váltak korai nyugdíjazási formára azon a napon. Bővebb információkért lásd a [MISSOC táblázatokat](#).

Akik jogosultak a veszélyes munkakörülmények miatti karkedvezményes öregségi nyugdíjra, igényelhetik a korhatár előtti ellátást annyi évvel a nyugdíjkorhatár elérése előtt, ahány évig a veszélyes munkakörülmények miatti karkedvezményes öregségi nyugdíjra jogosító munkakörben dolgoztak 2012. december 31-ig, vagy ha az ellátás folyósításának kezdő dátuma 2012-re esik, akkor az ellátás folyósításának kezdő dátumát megelőző napig.

Előnyugdíjak

2005-ben egy újfajta aktív munkaerő-piaci eszköz bevezetésére került sor. Ez az idősök aktivitásának megőrzését szolgáló **prémium évek program**. A program célja a közsférában dolgozó személyek számára megteremteni a nyugdíjba vonulás fokozatos és méltányos lehetőségét azáltal, hogy lehetővé teszi számukra, hogy tevékenységüket részmunkaidőben folytathassák. Azok a közsférát elhagyó munkavállalók, akik 3 éven belül nyugdíjra való jogosultságot szereznek, és legalább 25 év szolgálati idővel rendelkeznek, továbbá vállalják a programban való részvételt, és a program ideje alatti részmunkaidős foglalkoztatás lehetőségét, korábbi díjazásuk 70%-át kapják, a nyugdíjkorhatár eléréséig foglalkoztatottak maradnak, a programban töltött idő társadalombiztosítási szempontból jogszerző időnek számít. Ez az ellátás előnyugdíjnak tekinthető.

Finanszírozott ellátások

A nyugdíj összege az átlagbértől és a szolgálati (biztosítási) idő tartamától függ. A nyugdíjszámítás alapjául szolgáló átlagbért fő szabályként az 1988. január 1-jétől a nyugdíjazásig elért nyugdíjjárulék-köteles jövedelmekből kell megállapítani. Jelenleg az átlagbért a nettó bérekből számítják ki.

A korábbi kereseteket valorizációs együtthatóval kell megszorozni, hogy összegüket a nyugdíjazást megelőző második év szintjére hozzák. 2008-tól az egyes években elért nettó átlagkeresetet a nyugdíjazást megelőző év szintjére kell emelni.

Nyugdíjminimum

A magyar nyugdíjrendszer nyugdíjminimumot határoz meg, amelynek feltétele 20 év szolgálati idő, és amelynek összege havi 28 500 HUF (100 EUR). Ha azonban az átlagbér nem éri el a nyugdíjminimum összegét, a havi átlagbér 100%-a lesz a nyugdíj összege.

Halasztott nyugdíj

Ha az adott személy 20 év szolgálati időt szerzett, és a rá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte, de ezt követően nyugdíj megállapítása nélkül legalább 30 napig dolgozott, nyugdíjnövelésben részesül. Ennek mértéke minden további 30 nap után a nyugdíj 0,5%-a. Ebben az esetben a nyugdíj a megállapítása alapjául szolgáló havi átlagkeresetet e nyugdíjnöveléssel meghaladhatja.

Haláleseti juttatások

A magyar jogszabályok kétféle juttatást különböztetnek meg: a temetési segélyt és a köztemetést.

Temetési segélyek: A települési önkormányzat temetési segélyt állapíthat meg annak, aki az elhunyt eltemettetéséről gondoskodott annak ellenére, hogy arra nem lett volna köteles, vagy a hozzátartozó ismert ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti. A segély összege nem lehet kisebb az öregségi nyugdíj havi legkisebb összegénél családonként, egyedülálló esetén annak 150%-ánál. A temetési segély összege nem lehet kevesebb a legolcsóbb temetés költségének 10%-ánál, de elérheti annak teljes összegét, ha a temetési költségek viselése az igénylőnek vagy családjának a létfenntartását veszélyezteti.

Köztemetés A haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesterének kell a halálesetről való tudomásszerzést követő 30 napon belül gondoskodnia az elhunyt személy közköltségen történő eltemettetéséről, ha nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik. Az elhunyt személy elhalálozása időpontjában fennálló utolsó lakóhelye szerinti települési önkormányzat megtéríti a köztemetés költségét a haláleset helye szerinti önkormányzatnak.

Az öregségi ellátások igénybevétele

Nyugellátás csak formanyomtatványokon benyújtott kérelemre állapítható meg. A Magyarországon lakóhellyel rendelkező személyek bármely nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál előterjeszthetik igényüket, személyesen vagy postai úton, illetőleg az ügyfélkapun keresztül elektronikus úton. Az igénybejelentő nyomtatványok letölthetők a www.onyf.gov.hu címről, vagy beszerezhetők bármely nyugdíj-ügyfélszolgálattól.

A külföldön (nem EU-/EGT-tagállamban) élő vagy tartózkodó személy nyugellátás iránti igényét a Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz kell benyújtani. Ha az igénylést az igénylő nem személyesen terjeszti elő, a formanyomtatványt alá kell írnia, és aláírását közjegyzővel vagy a Magyar Köztársaság külképviseleti szervével, illetőleg külföldi hatósággal hitelesíttetnie kell.

VII. fejezet: Túlélő hozzátartozói ellátások

Mikor jogosult túlélő hozzátartozói ellátásokra?

A hozzátartozói ellátásokra való jogosultság megszerzésének alapvető feltétele, hogy a jogszerző (elhunyt) az öregségi, illetve a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte, vagy öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjasként halt meg. Az, aki a jogszerző halálát a bíróság jogerős ítélete szerint szándékosan okozta, ellátásra nem jogosult. A munkahelyi baleset (foglalkozási megbetegedés) következtében elhunyt biztosított özvegye vagy árvája részére járó özvegyi nyugdíjat és árvaellátást is a következőképpen állapítják meg:

Özvegyi nyugdíj

Az özvegyi nyugdíjra jogosult személyek azok, akiknek a házastársa öregségi nyugdíjas korában hunyt el, vagy akiknek házastársa

- 22. életévének betöltése előtt halt meg, és
 - aki szolgálati időt gyűjtött a tanulmányai befejezését követő 180 napban, vagy
 - akinek az összegyűjtött szolgálati ideje elérte a 2 évet,
- 22-25 éves kora között halt meg, és az összegyűjtött szolgálati ideje elérte a 4 évet,
- 25-30 éves kora között halt meg, és az összegyűjtött szolgálati ideje elérte a 6 évet,
- 30-35 éves kora között halt meg, és az összegyűjtött szolgálati ideje elérte a 8 évet,
- 35-45 éves kora között halt meg, és az összegyűjtött szolgálati ideje elérte a 10 évet,
- 45 éves kora után halt meg, és az összegyűjtött szolgálati ideje elérte a 15 évet.

Az a személy is jogosult, akinek az elhunyt házastársa nem gyűjtötte össze a fent meghatározott szolgálati időt, de elérte valamelyik alacsonyabb kategóriához meghatározott szolgálati időt, amennyiben azon dátumtól haláláig a szolgálati ideje nem szakadt meg 30 napnál hosszabb időre.

Ideiglenes és állandó özvegyi nyugdíj:

Ideiglenes özvegyi nyugdíj jár 1 évig, vagy legfeljebb 3 évig, amennyiben az özvegy árvat nevel.

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj állandó nyugdíjra változik, ha a házastárs:

- elérte a rá vonatkozó nyugdíjkorhatárt, vagy ha
- megváltozott munkaképességűnek minősül, vagy ha legalább két kiskorú (árvaellátásra jogosult) gyermeke van az elhunyttól.

Az az özvegy, akinek házastársa 2010. november 3. és 2011. január 31. között visszalépett az állami nyugdíjrendszer első pillérébe, választhat az özvegyi nyugdíj és egy új ellátás, az özvegyi járadék között. Az özvegyi járadék összege a felhalmozott összeg alapján.

Árvaellátás

Árvaellátásra jogosult minden gyermek, beleértve a házasság vagy élettársi kapcsolat keretében, egy háztartásban nevelt, korábbi házasságból vagy élettársi kapcsolatból

származó gyermeket is. Az örökbe fogadott gyermeknek vér szerinti szülője jogán árvaellátás nem jár, kivéve, ha a gyermeket a vér szerinti szülő házastársa fogadta örökbe.

Árvaellátás jár a testvérnek, az unokának, a dédunokának és az ükunokának is, ha őt az elhunyt saját háztartásában eltartotta, és a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

Szülői nyugdíjak

Szülői nyugdíjra az a szülő jogosult, akinek a gyermeke az öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzése után vagy öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjasként halt meg, ha gyermekének halálakor fogyatékkal él, vagy a 65. életévét betöltötte, és őt a gyermeke a halálát megelőző egy éven át túlnyomó részben eltartotta.

Finanszírozott ellátások

Özvegyi nyugdíj

Ideiglenes özvegyi nyugdíjra az özvegy a házastárs halálától általában egy évig jogosult (három évig, ha az özvegy árvát nevel).

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj megszűnését követően állandó özvegyi nyugdíj akkor jár, ha az érintett személy az öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt (azaz a nyugdíjkorhatárt) elérte, vagy rokkant, vagy legalább két árváról (vagy egy fogyatékkal élő, illetve tartósan beteg árváról) gondoskodik, akik az elhunyt gyermekei. Állandó özvegyi nyugdíj jár akkor is, ha a felsorolt feltételek valamelyike a házastárs halálától számított 15 éven belül következik be, ha a házastárs 1993. március 1-je előtt hunyt el, vagy ha a házastárs halálától számított 10 éven belül következik be, ha a házastárs 1993. február 28. után hunyt el.

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj annak a nyugdíjnak a 60%-a, amely az elhunytat megillette, illetve megillette volna. Az állandó özvegyi nyugdíj is 60%-os, ha az érdekelt az özvegyi nyugdíj mellett saját jogon szerzett nyugdíjjal nem rendelkezik. Ha az érdekelt saját jogú nyugellátásban részesül, az állandó özvegyi nyugdíj mértéke az elhunyt nyugdíjának 30%-a.

Több kedvezményezett esetén az özvegyi nyugdíjat a jogosultak között egyenlő arányban kell megosztani. Államilag megállapított nyugdíjminimum nincs.

Árvaellátás

Az árvaellátás a gyermek 16 éves koráig vagy a nappali oktatásban való részvétel befejezéséig, de legfeljebb 25 éves koráig jár. Ha a jogosultság megszűnése előtt a gyermek megrokkán, az árvaellátás életkorra tekintet nélkül megilleti a rokkantság teljes tartamára.

Jogosult az a gyermek, akinek szülője halála előtt a szolgálati ideje alapján jogosulttá vált az özvegyi nyugdíjra, vagy ha halálakor öregségi nyugdíjellátásban részesült.

Az árvaellátás összege a jogszerző nyugdíjának 30, mindkét szülő halála esetén, vagy ha az életben lévő szülő fogyatékkal él, 60%-a. 2010-től az ellátás összege nem lehet kevesebb 24 250 HUF-nál (85 EUR). Ha a gyermek mindkét szülője után jogosult az

árvaellátásra, azt az árvaellátást kell folyósítani, amelynek összege számára előnyösebb.

Szülői ellátások

A szülői nyugdíj mértéke azonos a fenti özvegyi nyugdíj mértékével, az alkalmazandó feltételek mellett (60%, illetve 30%). Ha a szülői nyugdíjra többen jogosultak, azt közöttük egyenlő arányban kell megosztani. Államilag megállapított nyugdíjminimum nincs.

A hozzátartozói ellátások igénybevétele

Nyugellátás csak formanyomtatványon benyújtott kérelemre állapítható meg. A Magyarországon lakóhellyel rendelkező személyek bármely nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál előterjeszthetik kérelmüket, személyesen vagy postai úton, illetőleg az ügyfélkapun keresztül elektronikus úton. Az igénybejelentő nyomtatványok letölthetők a www.onyf.gov.hu címről, vagy beszerezhetők bármely nyugdíj-ügyfélszolgálattól.

A külföldön (nem EU-/EGT-tagállamban) élő vagy tartózkodó személy nyugellátás iránti igényét a Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz kell benyújtani. Ha az igénylést az igénylő nem személyesen terjeszti elő, a formanyomtatványt alá kell írnia, és aláírását közjegyzővel vagy a Magyar Köztársaság külképviseleti szervével, illetőleg külföldi hatósággal hitelesíttetnie kell.

VIII. fejezet: Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások

Mikor jogosult munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátásokra?

Magyarországon az egészségbiztosítási rendszer a következő esetekben nyújt baleseti ellátást: a biztosítottak és annak minősülő személyek; teljes nyugdíjban részesülő vagy az öregségi nyugdíjkorhatárt elérő, független munkavállalók (egyénilag vagy csoportokban); egyéni vállalkozók, aki szövetkezeti tagok, és akik munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében fizetés vagy díjazás ellenében foglalkoztatottak.

A biztosítás kiterjed mindazon sérülésekre és megbetegedésekre, amelyek a munka közben vagy a munkavégzéssel összefüggésben, a munkába menet vagy onnan lakásra menet következtek be (munkahelyi baleset), továbbá minden olyan betegsége és egészségkárosodásra, amelyek a foglalkozás különös veszélye folytán keletkeztek (foglalkozási megbetegedés). A foglalkozási megbetegedések körét a Kormány állapítja meg. A biztosítás nem terjed ki azon sérülésekre és megbetegedésekre, amelyek kizárólag a sérült felróható magatartása folytán következtek be.

A munkavállalót és munkáltatót terhelő egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettségnek köszönhetően a biztosított jogosult lehet a baleseti egészségügyi ellátásokra is. Ezek a következők:

- természetbeni betegbiztosítási ellátások;
- pénzbeli ellátások, például baleseti ellátások és baleseti táppénz.

Finanszírozott ellátások

Természetbeni ellátások

A természetbeni ellátások körébe az általános egészségügyi ellátás, az egészségkárosodás miatt igénybe vett gyógyszer, gyógyászati segédeszköz és beavatkozás, valamint bizonyos fogászati ellátás 100%-os mértékű támogatása tartozik.

Ezekon felül a biztosítás fedezetet nyújt a következőkre: a nevelési-oktatási és felsőoktatási intézmények magyar állampolgár tanulói, hallgatói vagy gyakorlati képzésben részesülő diákjai; a szocioterápiás intézetben kezelt személyek; a fogvatartottak; a közérdekű munkát vagy tevékenységet végző önkéntes és az alkalmi munkavállalási engedéllyel foglalkoztatott személyek.

Munkahelyi baleseti táppénz

Baleseti táppénz annak jár, aki munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következtében keresőképtelenné válik, és egészségi állapota miatt vagy gyógyászati segédeszköz hiányában munkáját nem tudja elvégezni. A baleseti táppénz mértéke a jövedelem 100%-a (utazás közben bekövetkező baleset esetén 90%). A baleseti táppénz egy éven keresztül jár, de folyósítása egy évvel meghosszabbítható.

Munkahelyi baleseti járadék

Baleseti járadékra az jogosult, akinek munkaképessége munkahelyi baleset vagy foglalkozási megbetegedés következtében 13–15%-ot meghaladó mértékben csökkent, de baleseti rokkantsági nyugdíj nem illeti meg. Ha a keresőképtelenség mértéke a 25%-ot nem haladja meg, a baleseti járadék legfeljebb két éven át, ha meghaladja, a munkaképesség-csökkenés tartamára időbeli korlátozás nélkül jár. A baleseti járadék összege a keresőképtelenség mértékétől függ, és a havi átlagkereset 8, 10, 15, illetőleg 30%-a lehet.

Munkahelyi baleseti rokkantsági nyugdíj

2012. január 1-jétől kezdődően ez az ellátás már nem ítélt oda. Lásd a rokkantsági ellátásokkal foglalkozó részt.

Munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések esetében nyújtott ellátások igénybevétele

Az újonnan felállított engedélyezett rehabilitációs szakértői csoport egészségügyi, szociális és foglalkoztatási kérdésekben teljes körű vizsgálatot folytat. E vizsgálat alapján a csoport dönt az egészségkárosodás mértékéről, a szakmai munkaképességről, a rehabilitációra való alkalmasságról, valamint a rehabilitáció irányairól és időtartamáról.

Az ellátások csak szabályosan benyújtott igénybejelentés alapján vehetők igénybe. A Magyarországon lakóhellyel rendelkező személyek bármely egészségbiztosítási igazgatási szervnél előterjeszthetik igényüket, személyesen vagy postai úton, illetőleg az ügyfélkapun keresztül elektronikus úton. Az igénybejelentő nyomtatványok letölthetők a www.onyf.gov.hu címről, vagy beszerezhetők bármely igazgatási szervtől.

A külföldön (nem EU-/EGT-tagállamban) élő vagy tartózkodó személy nyugellátás iránti igényét a Közép-Magyarországi Regionális Nyugdíjbiztosítási Igazgatósághoz kell benyújtani. Ha az igénylést az igénylő nem személyesen terjeszti elő, a formanyomtatványt alá kell írnia, és aláírását közjegyzővel vagy a Magyar Köztársaság külképviseleti szervével, illetőleg külföldi hatósággal hitelesíttetnie kell.

IX. fejezet: Családi ellátások

Mikor jogosult családi ellátásokra?

A magyar szociális biztonsági rendszer a következő családi ellátásokat tartalmazza:

- családi pótlék;
- gyermekgondozási segély;
- gyermeknevelési támogatás;
- anyasági támogatás;
- terhességi-gyermekágyi segély;
- gyermekgondozási díj.

Az első négy ellátást a Magyar Államkincstár és területi szervei, az utolsó két ellátást az Országos Egészségbiztosítási Pénztár és területi szervei, valamint a nagyobb munkáltatóknál működő társadalombiztosítási kifizetőhelyek állapítják meg és folyósítják.

Családi pótlék

A gyermek nevelési, iskoláztatási költségeihez az állam havi rendszerességgel járó családi pótlékot nyújt. Családi pótlékra jogosult a vér szerinti szülő, a vér szerinti szülő házastársa, az örökbefogadó szülő, a nevelőszülő, a hivatásos nevelőszülő, a gyám, továbbá az a személy, akihez a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték. A jogosult a gyermek születésétől a gyermek nevelésére, valamint azon gyermek után igényelhet családi pótlékot, aki tanköteles és aki igazoltan iskolába jár, illetve közoktatási intézménybe beíratott gyermek legfeljebb 20 éves koráig (speciális oktatást igénylő gyermek 23 éves koráig), ha őt a jogosult a saját háztartásában neveli. Bizonyos számú jogosulatlan iskolai hiányzás esetén az ellátást fel kell függeszteni. Felsőoktatási intézmény hallgatója után családi pótlék nem jár. Saját háztartásban nevelt gyermeknek kell tekinteni azt a gyermeket is, aki átmeneti jelleggel tartózkodik a háztartáson kívül kül- és belföldi tanulmányai folytatása vagy gyógykezelése okán.

Gyermekgondozási segély

Gyermekgondozási segélyre jogosult a szülő, a nevelőszülő, a gyám a saját háztartásában nevelt gyermek 3. életévének betöltéséig, ikergyermek esetén a tankötelessé válás évének végéig, tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek 10. életévének betöltéséig. Az ellátásra a nagyszülő is jogosulttá válhat, ha a gyermek az első életévét betöltötte, gondozása, nevelése a szülő háztartásában történik, és szülei ehhez írásban hozzájárultak. A gyermekgondozási segélyben részesülő szülő keresőtevékenységet a gyermek egyéves koráig nem folytathat. A gyermek egyéves kora után a szülő hetente legfeljebb 30 órán át folytathat keresőtevékenységet, illetve ennél többet, ha otthon dolgozik. A beteg gyermek szülője a gyermek egyéves korától időkorlátozás nélkül folytathat keresőtevékenységet. Egyéves kor feletti ikrek szülője teljes munkaidőben folytathat keresőtevékenységet, ebben az esetben csak a szokásos összegű gyermekgondozási segélyben részesül. Amennyiben legfeljebb heti 30 órán át folytat keresőtevékenységet, az ikrek után magasabb összegre jogosult. A nagyszülő keresőtevékenységet a gyermek hároméves kora előtt nem folytathat, miközben a

gyermek hároméves kora után a kedvezményezett heti 30 órát meg nem haladó időtartamban folytathat keresőtevékenységet, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés az otthonában történik.

Gyermeknevelési támogatás

Gyermeknevelési támogatásra jogosult az a szülő, nevelőszülő, gyám, aki saját háztartásában három vagy több kiskorút nevel. A támogatás a legfiatalabb gyermek 3. életévének betöltésétől 8. életévének betöltéséig jár. A gyermeknevelési támogatásban részesülő személy keresőtevékenységet heti 30 órát meg nem haladó időtartamban folytathat, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés otthonában történik. Gyermekgondozási segély és gyermeknevelési támogatás nem halmozható.

Anyasági támogatás és terhességi-gyermekágyi segély

Lásd az **anyasági és apasági ellátásokról** szóló részt.

Gyermekgondozási díj

Az egészségbiztosítási szempontból biztosítottnak tekinthető szülő – anya vagy az apa – a gyermek kétéves koráig gyermekgondozási díjban részesülhet. A gyermekgondozási díj a terhességi-gyermekágyi segély igénybevételét vagy az annak megfelelő időtartamot követően folyósítható az egyik szülő számára. Nem jár ellátás a következő esetekben:

- a jogosult bármilyen jogviszonyban díjazás ellenében munkát végez (kivéve a szerzői jogi védelem alatt álló alkotásért járó díjazást) vagy hatósági engedélyhez kötött keresőtevékenységet folytat;
- a jogosult munkavégzés nélkül megkapja teljes keresetét (ha a keresetét részben kapja meg, csak az elmaradt kereset után jár gyermekgondozási díj);
- a jogosult egyéb, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben meghatározott rendszeres pénzbeli ellátásban (például táppénzben, rokkantsági nyugdíjban, öregségi nyugdíjban) részesül;
- a jogosult azért nem nevelheti saját háztartásában a gyermeket, mert a gyermeket ideiglenes hatállyal elhelyezték, átmeneti vagy tartós nevelésbe vették, valamint harminc napot meghaladó időtartamra bentlakásos szociális intézményben helyezték el;
- a jogosult gyermekét napközbeni ellátást biztosító intézményben (például bölcsődében, családi napköziben) helyezték el, kivéve a rehabilitációs és a habilitációs foglalkozást nyújtó intézményi elhelyezést;
- a jogosult előzetes letartóztatásban van, vagy szabadságvesztését, illetve elzárásos büntetését tölti.

A gyermekgondozási díj összege a napi átlagkereset 70%-a, legfeljebb azonban a mindenkori minimálbér kétszeresének 70%-a.

Finanszírozott ellátások

Családtámogatás

A családi pótlék havi összege 2012-ben:

- egygyermekes család esetén 12 200 HUF (43 EUR);
- egy gyermeket nevelő egyedülálló esetén 13 700 HUF (48 EUR);
- kétgyermekes család esetén gyermekenként 13 300 HUF (47 EUR);
- két gyermeket nevelő egyedülálló esetén gyermekenként 14 800 HUF (52 EUR);
- háromgyermekes család esetén gyermekenként 16 000 HUF (56 EUR);
- három gyermeket nevelő egyedülálló esetén gyermekenként 17 000 HUF (60 EUR);
- tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő család esetén 23 000 HUF (81 EUR);
- tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő egyedülálló esetén 25 900 HUF (91 EUR).

A családi pótlékot az igénylés és a megszüntetés időpontjától függetlenül teljes hónapra kell megállapítani és folyósítani.

Gyermekgondozási segély

A gyermekgondozási segély havi összege a gyermekek számától függetlenül azonos az öregségi nyugdíj legkisebb összegével, kivéve az ikrek után, amikor az összeget a gyermekek számával megszorozzák, töredékhónap esetén egy naptári napra a havi összeg harmincadrésze jár.

Gyermeknevelési támogatás

A gyermeknevelési segély havi összege a gyermekek számától függetlenül azonos az öregségi nyugdíj legkisebb összegével, töredékhónap esetén egy naptári napra a havi összeg harmincadrésze jár.

Gyermekgondozási díj

A gyermekgondozási díj az előző év napi bruttó átlagkeresetének 70%-a, amely azonban nem haladhatja meg a minimálbér kétszeresének 70%-át.

A családi ellátások igénybevétele

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma felel a családi ellátásokért. A családtámogatási ellátásokat a központi költségvetés és az Egészségbiztosítási Pénztár fizeti, a gyakorlatban azonban a Magyar Államkincstár és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár működteti és folyósítja.

Az ellátások iránti kérelmet a Magyar Államkincstárhoz kell benyújtani. Formanyomtatványok a regionális irodákban vagy az interneten keresztül érhetők el. A honlap címe: www.allamkincstar.gov.hu. A formanyomtatványok angol nyelven is elérhetők. Magyar nyelvű, széles körű telefonos ügyeleti rendszer is rendelkezésre áll: +36-1-452-2900.

X. fejezet: Munkanélküliség

Mikor jogosult munkanélküli-ellátásokra?

Álláskereső az a személy, akit a nemzeti foglalkoztatási szolgálatnál regisztráltak, tehát a munkavégzéshez szükséges jogi és egyéb feltételeknek megfelel (pl. nem kell neki munkavállalási engedély); az EU/EGT állampolgárai mindazonáltal akkor is álláskeresőnek minősülnek, ha kell nekik engedély. Az álláskereső oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, öregségi nyugdíjra, korhatár előtti ellátásra és megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira nem jogosult, és az alkalmi munka kivételével jövedelme egyéb tevékenységből nem származik. Az álláskereső köteles együttműködni a nemzeti foglalkoztatási szolgálattal.

Álláskeresési járadék annak az álláskeresőnek jár, aki az álláskeresővé válását megelőző három évben legalább 360 napot dolgozott. Tekintettel arra, hogy egynapi járadékra való jogosultsághoz tíz nap munkaviszonyban töltött idő szükséges, az álláskeresési járadék folyósításának legrövidebb időtartama 36 nap, míg leghosszabb időtartama 90 nap.

Álláskeresési segély annak az álláskeresőnek nyújtható, aki a megelőző négy évben legalább 200 napig biztosított volt. A részleteket lásd az alábbiakban, a „Finanszírozott ellátások” szakaszban.

Finanszírozott ellátások

A munkanélküli-ellátórendszer aktív és passzív ellátásokat tartalmaz. Az utóbbi körében az álláskereső igénybe vehet munkaerő-piaci szolgáltatásokat, tájékoztatást kaphat a munkaerőpiacról és a foglalkoztatásról, igénybe vehet munka-, pálya-, álláskeresési, rehabilitációs és helyi foglalkoztatási tanácsadást és munkaközvetítést. Az álláskereső emellett részt vehet képzésekben és részesülhet vállalkozóvá válást elősegítő támogatásban. Számos olyan foglalkoztatás-támogatási forma létezik, amelynek a munkáltató a kedvezményezettje (munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés támogatása, megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának és pályakezdő álláskeresők munkatapasztalat szerzésének támogatása). Az aktív támogatások körében a munkájukat elvesztőknek álláskeresési járadék - ami egy pénzübeli ellátás -, illetve nyugdíj előtti álláskeresési segély jár. A biztosítással rendelkező önálló vállalkozók számára nincs külön járadék, ők ugyanazt az álláskeresési járadékot kapják, mint az alkalmazottak.

Álláskeresési járadék

A törvény az álláskeresési járadék folyósítási idejét maximum 90 napban határozza meg, az ellátás összege pedig a korábbi átlagkereset 60%-a, de nem lehet több a minimálbérnél (vagyis 93 000 HUF (326 EUR) összegnél).

Az álláskeresési járadék összegét a munkanélkülivé válást megelőző négy naptári negyedévben elért átlagkereset alapján kell számítani. Ha az álláskereső a megelőző négy naptári negyedévben több munkáltatóval állt munkaviszonyban, az álláskeresési járadék összegét a valamennyi munkáltatónál elért átlagkereset alapján kell kiszámítani. Ha az álláskereső átlagkeresete nem állapítható meg, az álláskeresési

járadék összegét az általa betöltött utolsó munkakörben, illetőleg az ahhoz hasonló munkakörben elért kereset országos átlaga alapján kell megállapítani.

Az álláskeresési járadék folyósítása megszűnik, ha az álláskereső kéri, vagy álláskeresési járadékban részesül, és törlik a nyilvántartásból, vagy öregségi, rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra, korhatár előtti ellátásra vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira válik jogosulttá, vagy 90 napot meghaladó keresőtevékenységet folytat, kivéve az alkalmi munkát vagy olyan képzési lehetőséget fogad el, amelynek során a kötelező minimálbér összegét elérő támogatásban részesül, vagy oktatási intézmény nappali tagozatán folytat tanulmányokat, vagy az álláskeresési járadék folyósítási idejét kimerítette, vagy meghalt.

Nyugdíj előtti álláskeresési segély

A törvényben az az elv érvényesül, hogy ne kerüljön hátrányos helyzetbe egyik munkanélküli csoport sem. Így az álláskeresőknek jár nyugdíj előtti álláskeresési segély, aki megfelel az alábbi feltételeknek:

- aki öt éven belül eléri a nyugdíjkorhatárt,
- aki legalább 45 napig álláskeresési járadékban részesült és a járadék folyósítási idejét kimerítette,
- aki legfeljebb 5 éven belül eléri a nyugdíjkorhatárt, és az álláskeresési járadék folyósításának befejezésekor ezen életkor eléréséhez legfeljebb 3 éve hiányzik,
- aki nem részesül korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészi életjáradékban vagy átmeneti bányászjáradékban,
- aki rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel (rendszerint 20 év).

A törvény a nyugdíj előtti álláskeresési segély folyósítási idejéről úgy rendelkezik, hogy az az öregségi nyugdíjra való jogosultság megszerzéséig folyósítható. Az álláskeresési segély összege az igénylés benyújtásának időpontjában hatályos minimálbér 40%-a (37 200 HUF (130 EUR)). Ha az álláskeresési segélyt az előbb említett összegnél alacsonyabb összeg alapján határozták meg, az álláskeresési segély összege ezzel az alacsonyabb összeggel megegyező.

Az álláskeresési segély folyósítása alatt is megengedett az alkalmi foglalkoztatási jogviszonyban történő munkavégzés. Eltérően az álláskeresési járadéktól, az e munkából származó jövedelem nem befolyásolja a segély folyósítását. Ettől eltekintve az álláskeresési segély megszüntetésének és szüneteltetésének szabályai általában megegyeznek az álláskeresési járadék idevonatkozó szabályozásával.

A munkanélküli-ellátások igénybevétele

Abban az esetben, ha egy személy munkanélkülivé válik, nyilvántartásba kell vetetnie magát a Nemzeti Munkaügyi Hivatal illetékes kirendeltségén. Aktív álláskeresőként nyilvántartásba kell vetetnie magát és együtt kell működnie a fent említett szolgálattal. Bővebb információkért lásd <http://www.munka.hu>.

XI. fejezet: Minimumjövedelem

Mikor jogosult a minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátásokra?

Magyarországon három különleges, nem járulékalapú ellátás van:

- Rokkantsági járadék;
- nem járulékalapú időskorúak járadéka;
- közlekedési támogatás.

Ezenkívül az aktív korúak számára ellátást biztosítanak.

Rokkantsági járadék

Rokkantsági járadékra jogosult az a személy, aki az Országos Orvosszakértői Intézet illetékes orvosi bizottságának szakvéleménye szerint a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, és nyugellátást, és baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg. A rokkantsági járadékot legkorábban annak a hónapnak az első napjától lehet megállapítani, amelyben az igénylő a 18. életévét betöltötte. Nem jár rokkantsági járadék annak, akit térítésmentesen helyeztek el egy intézményben.

Nem járulékalapú időskorúak járadéka

Az időskorúak járadékára jogosultak a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek. A jogosultak köre:

- olyan személy, aki a 62. életévét, illetőleg a rá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte, és akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 160%-át;
- olyan egyedülálló személy, aki 62. életévét, illetőleg a rá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte, de 75 évesnél fiatalabb, és akinek a havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 95%-át;
- olyan egyedülálló, 75. életévét betöltött személy, akinek a havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130%-át. Az időskorúak járadékának havi összege attól függően alakul, hogy a jogosult az említett esetek közül melyik csoportba tartozik.

Nem állapítható meg az időskorúak járadéka, illetve a folyósítást meg kell szüntetni, ha a személy előzetes letartóztatásban van, elzárás, illetőleg szabadságvesztés büntetését tölti; három hónapot meghaladó időtartamban külföldön tartózkodik, vagy ha olyan európai uniós polgárról van szó, akinek a tartózkodási engedélye lejárt, illetve engedélyét visszavonták.

Közlekedési támogatás

A közlekedési támogatás a súlyos mozgáskorlátozott személy közlekedési többletköltségeinek támogatása. Nem jogosult közlekedési támogatásra az a súlyos mozgáskorlátozott személy, aki fogyatékosági támogatásban részesül.

Az aktív korúak ellátása

Ez az ellátás az aktív korúak (a 18 éves korúaktól a nyugdíjkorhatárt elért személyekig) minimális életszínvonalának biztosítására szolgál, akiknek nincs állásuk és nem vesznek részt az oktatásban, valamint nem rendelkeznek elegendő megélhetési forrással.

Finanszírozott ellátások

Rokkantsági járadék

A rokkantsági járadék összege havi 33 330 HUF (117 EUR).

Nem járulékalapú időskorúak járadéka

Nem egyedülálló személy esetében a járadék összege az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 80%-a, a második kategóriába tartozó (egyedülálló, 62–75 éves) személy esetében az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 95%-a, a harmadik kategória (egyedülálló 75 évesnél idősebb) esetén az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130%-a. Az időskorúak járadékában részesülő személy folytathat keresőtevékenységet, feltéve hogy a jövedelem az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 40%-át nem éri el.

Közlekedési támogatás

Az ellátás összege a közlekedési támogatás alapösszegének és az arra a kategóriára irányadó szorzószámnak a szorzata, amely kategóriába az érdekelt tartozik. Az alapösszeg mértéke: évi 7 000 HUF (25 EUR), a szorzószám alapesetben 1. A szorzószám 3,5, amennyiben az 1–62 éves korú személy tanulói jogviszonyban vagy munkaviszonyban áll. Amennyiben a súlyos mozgáskorlátozott személy kiskorúak eltartásáról saját háztartásában gondoskodik, részére a rá irányadó támogatáson felül még az alapösszeg 0,5-es szorzószámmal számított szorzatának megfelelő támogatás is jár. Ha egy háztartásban több súlyos mozgáskorlátozott személy is eltartónak minősül, akkor az eltartott gyermekek számától függetlenül valamennyien jogosultak a kiegészítő támogatásra. Abban az évben, amelyben a súlyos mozgáskorlátozottság bekövetkezett, a közlekedési támogatás összegét időarányosan, az igénylés benyújtását követő hónap első napjától kell megállapítani.

Az aktív korúak ellátása

E rendszer keretében kétféle pénzbeli ellátást: rendszeres szociális segélyt és foglalkoztatást helyettesítő támogatást fizetnek. A rendszeres szociális segély összege a család méretétől, összetételétől és jövedelmi szintjétől függ, a foglalkoztatást helyettesítő támogatás rögzített összegű.

A minimumjövedelemhez kapcsolódó ellátások igénybevétele

A szociális segélyezési rendszert a helyi önkormányzatok kezelik, amelyek különböző szociális segélyezési ellátásokat nyújtanak. A rokkantsági járadékot a lakóhely szerint illetékes társadalombiztosítási igazgatóság (kirendeltség) állapítja meg és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság folyósítja.

A jogosultság értékelését a helyi önkormányzatok intézik. A kérelmezőnek ki kell töltenie egy formanyomtatványt és csatolnia kell a családi jövedelemre vonatkozó dokumentumokat (az aktív korúak ellátása esetében a család vagyoni helyzetére vonatkozó dokumentumokat is). Bizonyos feltételek esetén más dokumentumokra is szükség lehet, például az egészségkárosodásra vonatkozó dokumentumra vagy az állami foglalkoztatási szolgálat igazolására az álláskeresési járadék kimerüléséről. A kérelemről a helyi hatóságnak 22 munkanapon belül kell döntést hoznia, amely határidő további 22 nappal meghosszabbítható.

XII. fejezet: Tartós ápolás-gondozás

Mikor jogosult tartós ápolás-gondozásra?

Szociális szolgáltatások azoknak a személyeknek nyújthatók, akik valamilyen formában önellátásra képtelenek – a szükségletek eltérők, így ennek megfelelően az egy adott személy által igényelt tartós ápolás típusai is különböznek.

Tartós ápolás-gondozási ellátások időskorúak számára

A szolgáltatásokra való jogosultság:

- annak megfelelően, hogy az adott személy milyen mértékben képtelen az önellátásra;
- ha napi 4 óránál rövidebb idejű ápolásra van szükség, az adott személy csak otthoni ápolásban részesülhet;
- ha napi 4 óránál hosszabb idejű ápolásra van szükség, az adott személy idősök otthonában történő ápolásban részesülhet.

Tartós ápolás-gondozási ellátások fogyatékkal élők számára

Az adott személynek a következő betegségekben kell szenvednie:

- bizonyos fogyatékoság-fajták;
- vakság vagy súlyos látáscsökkenés;
- siketség vagy akut hallásvesztés;
- szellemi fogyatékoság, amely a születéskor vagy a 14 éves kor elérése előtt jelentkezett;
- súlyos testi és/vagy funkcionális fogyatékoság, amely miatt egy másik személy segítségére van szükség.

A pszichiátriai betegek és a függőségekben szenvedők számára nyújtott tartós ápolás-gondozási szolgáltatások, valamint a hajléktalanok számára nyújtott tartós ápolás-gondozási szolgáltatások

E szolgáltatások nagyfokú önellátásra való képtelenség esetén vehetők igénybe (ha az adott személy a mindennapi életvitelhez szükséges tevékenységeket nem tudja megfelelően ellátni).

Ápolási díj

A fogyatékosággal élő vagy a tartósan beteg 18 év alatti családtagok számára tartós ápolás-gondozást nyújtó személyeknek ápolási díjat fizetnek.

Finanszírozott ellátások

A tartós ápolás-gondozás fogalma önállóan nem meghatározott, és nincs elkülönülő tartós ápolás-gondozási rendszer; a tartós ápolás-gondozási szolgáltatásokat az egészségügyi és szociális ellátási rendszer keretében nyújtják. A tartós ápolás-gondozási szolgáltatások a szociális támogatáson alapulnak, és azokat az állami

költségvetésből finanszírozzák. A pénzbeli ellátások és a természetbeni ellátások kombinálhatók:

Ápolási díj

A súlyosan fogyatékos személyek esetében a támogatás összege a nyugdíjminimum 100%-a, miközben a fokozott ápolást igénylő súlyos fogyatékos személy esetében annak 130%-a.

Tartós ápolás-gondozás igénybevétele

Tartós ápolás-gondozási szolgáltatások esetében az állam és a helyi önkormányzatok a Szociális törvénynek megfelelően személyes szociális gondoskodást (szociális szolgáltatásokat) biztosítanak. A helyi önkormányzatok illetékesek a szolgáltatások megszervezésében. A helyi önkormányzatokon kívül nem kormányzati szervezetek és egyházak szintén nyújthatnak szolgáltatásokat, e szolgáltatások biztosítására azonban csak a helyi önkormányzatok kötelezettek.

Személyes szociális gondoskodás esetében az otthoni ápolásra és az idősek otthonában történő ápolásra vonatkozóan részletes értékelés létezik. Ha valaki önellátásra képtelen, nincs rendszeres felülvizsgálat. A fogyatékkal élők, pszichiátriai betegek és a függőségekben szenvedők számára nyújtott tartós ápolás-gondozási szolgáltatásokat rendszeresen felülvizsgálják. Az ápolásban részesülők állapotát ötévenként megvizsgálják és értékelik, hogy megállapítsák az adott személy mindenkori állapotát/egészségi állapotát, és a következő öt évre személyes fejlesztési tervet hozzanak létre vagy azt módosítják. (Ha az adott személy állapota nem indokolja az ápolást, el kell hagynia az intézményt.) Az egyes személyek napi tevékenységeit, szociális és egészségügyi igényeit figyelembe vevő nemzeti osztályozási skála van érvényben.

Az ellátás a rászorultságtól függ. Alapszabályként az ápolásban részesülőnek fizetnie kell a szolgáltatásért, de abban az esetben, ha nincs jövedelme (sem rokona, aki viselné a felelősséget és képes lenne a kedvezményezett támogatására és ápolására vonatkozó kötelezettség teljesítésére) a szolgáltatás nyújtása ingyenes.

Melléklet: Az intézmények kapcsolattartási adatai és hasznos honlapok

Ha olyan szociális biztonsággal kapcsolatos kérdése van, amely egynél több uniós országot érint, a kapcsolattartó intézményt megkeresheti az Európai Bizottság által fenntartott és a következő címen elérhető intézményi címtárban: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>.

Ha meg szeretné tudni, milyen következményekkel jár az ellátásokra nézve, ha két vagy több tagállamban is biztosított, keresse fel a következő szervezeteket:

Emberi Erőforrások Minisztériuma
Arany János utca 6-8.
1051 Budapest
<http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma>
<http://www.kormany.hu/en/ministry-of-human-resources>
www.nefmi.gov.hu

Nemzetgazdasági Minisztérium
Honvéd utca 13-15.
1054 Budapest
1373 Budapest, Pf. 609.
<http://www.ngm.gov.hu>
<http://www.kormany.hu/en/ministry-for-national-economy>

Országos Egészségbiztosítási Pénztár, OEP
Váci út 73/a
1139 Budapest
<http://www.oep.hu>

Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság, ONYF
Visegrádi u. 49
1132 Budapest
<http://www.onyf.hu>

Nemzeti Munkaügyi Hivatal
Kálvária tér 7
1089 Budapest
<http://www.munka.hu>

Központi Statisztikai Hivatal, KSH
Keleti Károly u. 5-7
1024 Budapest

Magyar Államkincstár
Hold u. 4.
1054 Budapest
<http://www.allamkincstar.gov.hu>

Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete
Krisztina krt. 39
1013 Budapest
<http://www.pszaf.hu>